

16.11.2017

Puolustusministeriö

Viite: FI.PLM.2017-4279

Valtiovarainministeriön lausunto ehdotuksesta hallituksen esitykseksi laiksi henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa sekä eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Puolustusministeriö on pyytänyt lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa sekä eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa, johon koottaisiin Puolustusvoimien henkilötietojen käsittelyä koskevat säännökset. Puolustusvoimia koskeva tietosuojasääntely vastaisi muutoksen myötä muun muassa poliisin, Rajavartiolaitoksen ja Tullin henkilötietojen käsittelyä koskevaa lainsäädäntöä. Sen lisäksi, että uuteen lakiin siirrettäisiin voimassa oleva sääntely muista puolustushallinnon laeista, siinä säädettäisiin kokonaan uutena kokonaisuutena sotilastiedusteluun liittyvästä henkilötietojen käsittelystä.

Esitys liittyy Suomen tietosuojalainsäädännön kokonaisuudistukseen, jonka taustalla on Euroopan unionin tietosuojapaketti. Tietosuojapakettiin kuuluvat keväällä 2016 annetut yleinen tietosuoja-asetus sekä rikosasioiden tietosuojadirektiivi, joita sovelletaan toukokuusta 2018 alkaen. Tietosuoja-asetusta ja tietosuojadirektiiviä ei kuitenkaan sovelleta henkilötietojen käsittelyyn, jota suoritetaan sellaisen toiminnan yhteydessä, joka ei kuulu unionin oikeuden soveltamisalaan. Kansallinen turvallisuus on unionin oikeuden soveltamisalan ulkopuolella. Esityksen mukaan valtaosa Puolustusvoimien henkilötietojen käsittelystä ei siten kuulu lainkaan EU:n uuden tietosuojalainsäädännön soveltamisalaan.

Valtiovarainministeriö kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa ja esittää lausuntoon seuraavaa.

Laki henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa*Yleiset kommentit lakiluonnoksesta*

Valtiovarainministeriö suhtautuu myönteisesti ehdotettuun uuteen lakiin henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa. Tällä hetkellä henkilötietojen käsittely Puolustusvoimissa poikkeaa merkittävästi muiden kansallisesta turvallisuudesta vastaavien viranomaisien soveltamasta sääntelystä. Ehdotetulla lailla keskitettäisiin yhteen lakiin henkilötietojen käsittelyä koskevat säännökset vastaavasti kuin muun muassa poliisin, Rajavartiolaitoksen, Tullin ja Rikosseuraamuslaitoksen suorittaman henkilötietojen käsittelyn osalta on tehty. Valtiovarainministeriö pitää lisäksi kannatettavana, että Puolustusvoimien henkilötietojen käsittelystä pyritään tietojen käsittelyyn elinkaarimallin mukaisesti.

Valtiovarainministeriö kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että esityksessä on käytetty rekisteriperusteista sääntelytekniikkaa. Tältä osin esitys poikkeaa usean muun viranomaisen, kuten Tullin, tulevista henkilötietojen käsittelyä koskevista hallituksen esityksistä, joissa on luovuttu kokonaan henkilörekistereistä ja siirrytty vain käyttötarkoitusten sääntelyyn. Rekisteriperusteisesta sääntelystä luopuminen edesauttaisi myös tiedon koko elinkaaren sääntelyä.

Lisäksi valtiovarainministeriö tuo esiin, että se valmistelee parhaillaan esitystä julkisen hallinnon tiedonhallinnan yleislaki. Uusi yleislaki perustuu tiedon elinkaaren hallinnan kokonaisuuteen ja se on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2019 alusta. Kyse on uudistuksesta, joka vaikuttaa laajalti julkisen hallinnon tietojen käsittelyyn ja hallintaan. Uudistus tulee todennäköisesti vaikuttamaan myös nyt esitettyyn lakiin henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa.

1 luku: Yleiset säännökset

Kommentit lain soveltamisalasta ja suhteesta muuhun lainsäädäntöön

Esityksessä todetaan, että kansallisen turvallisuuden alaan kuuluvana pääosa henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa ei kuulu yleisen tietosuojasetuksen eikä rikosasioiden tietosuojadirektiivin soveltamisalaan. Toisaalta esityksessä tuodaan esiin se, että osa Puolustusvoimien toiminnasta, johon liittyy henkilötietojen käsittelyä, on luonteeltaan erittäin lähellä rikosasioiden tietosuojadirektiivin soveltamisalaan kuuluvia toimintoja, kuten maanpuolustukseen liittyvien rikosten ennalta estäminen ja paljastaminen. Näiden tehtävien hoitamisessa noudatetaan osittain samaa lainsäädäntöä ja tehdään yhteistyötä turvallisuusviranomaisten kanssa. Valtiovarainministeriö katsookin, että tältä osin Puolustusvoimien suorittama henkilötietojen käsittely liittyy läheisesti direktiivin soveltamisalaan kuuluvaan toimintaan. Valtiovarainministeriö yhtyy esitykseen siltä osin, että on tarkoituksenmukaista, että ehdotettua henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annettua lakia (pois lukien 7 luku) sovelletaan Puolustusvoimien henkilötietojen käsittelyyn siltä osin, kun käsittely tapahtuu sille säädettyjen rikostorjuntatehtävien hoitamiseksi.

2 luku: Puolustusvoimien henkilörekisterit

8 ja 9 §: Aluevalvontaviranomaisia pyydetään esittämään näkemyksensä siitä, onko aluevalvonnan lupa- ja valvonta-asiain rekisteriä koskevan sääntelyn siirtäminen aluevalvontalaita tähän lakiin perusteltua.

Ei kommenttia

Kommentit 13 §:n 2 momentista ja 15 §:n 2 momentista: Säännöksissä sallittaisiin henkilötietojen käsittely kuuden kuukauden ajan sen selvittämiseksi, ovatko käsiteltävät tiedot merkityksellisiä rekisterin käyttötarkoituksen kannalta.

Valtiovarainministeriö katsoo turvallisuustietorekisterin osalta, että esitetty kuuden kuukauden määräaika sen selvittämiseksi, ovatko tiedot merkityksellisiä rekisterin käyttötarkoituksen kannalta, on kannatettava.

Muut kommentit sotilastiedustelurekisterin ja turvallisuustietorekisterin tietosisällön sääntelyä

Turvallisuustietorekisterin käyttötarkoitus ja tietosisältö vastaavat osittain henkilötietojen käsittelystä Tullissa annetun lain 4 §:n mukaisen tiedustelurekisterin tietosisältöä. Samoin tietosisältö vastaa osittain uuden luonnosvaiheessa

olevan Tullin henkilötietolain rikostiedustelutarkoituksessa käsiteltävien tietojen sisältöä.

Muut kommentit 2 luvusta

Valtiovarainministeriö kiinnittää erityistä huomiota 16 §:n 1 momentin 5 kohtaan, jolla Puolustusvoimat saa perustaa tilapäisen henkilörekisterin ohella myös "muun" rekisterin, jos se on tarpeen esimerkiksi rikosten ennalta estämis- ja paljastamistehtävien tai esitutkintatehtävien suorittamiseksi. Säädettyä voimassa olevaa Tullin henkilötietolakia hallintovaliokunta (HaVM 54/2014) totesi, ettei Tullin erityislainsäädäntöön voida ottaa sellaista henkilörekisteriä, josta puuttuu henkilörekisterin käyttötarkoitus ja tietosisältö.

3 luku: Henkilötietojen käsittely

Kommentit 17 §:stä: Henkilötietojen käsittely muuhun kuin niiden alkuperäiseen keräämis- ja tallettamistarkoitukseen

Ei kommenttia

Kommentit 18 §:stä: Yksittäiseen tehtävään liittymättömien tietojen käsittely

Ei kommenttia

Muut kommentit 3 luvusta

Valtiovarainministeriö kiinnittää huomiota tiedon hävittämistä ja poistamista koskevaan terminologiaan. Esityksessä on esimerkiksi ehdotetussa 20 §:ssä viitattu virheellisen tiedon poistamiseen. Mikäli tarkoituksena on, että tiedot hävitettäisiin, tulisi tämä olla selkeästi säädetty laissa. Tietojen poistaminen voi tarkoittaa myös tiedon siirtämistä arkistoon. Yleisen edun mukaisen arkistokäyttötarkoituksen kannalta ei todennäköisesti ole perusteltua arkistoida virheellisiä tietoja, eikä myöskään jättää asiaa viranomaisen arvioitavaksi.

Ehdotettu 22 § sisältää säännöksen siitä, että asevelvolliselle myönnettävä käyttöoikeus ei saa vaarantaa henkilötietojen suojaa. Valtiovarainministeriö kehottaa harkitsemaan, onko säännös tarpeellinen, vai tuleeko tämä velvollisuus riittävän selkeästi esille henkilötietojen käsittelyyn yleisesti sovellettavasta lainsäädännöstä.

4 luku: Henkilötietojen luovuttaminen ja tiedonsaantioikeudet

Yleiset kommentit henkilötietojen luovuttamista ja tiedonsaantia koskevan sääntelyn rakenteesta

Ei kommenttia

Kommentit 26 ja 27 §:stä: Henkilötietojen luovuttaminen toiselle valtiolle tai kansainväliselle järjestölle

Ei kommenttia

Muut kommentit 4 luvusta

Valtiovarainministeriö tuo esiin, että ehdotetun 24 §:n muotoilu saattaa osoittautua tulkinnanvaraiseksi. Pykälän 1 momentissa säädetään siitä, että tietoja saa luovuttaa teknisellä käyttöyhteydellä tai tietojoukkona muulle viranomaiselle tai julkista tehtävää hoitamaan asetetulle yhteisölle. Tämän jälkeen tarkennetaan vastaanottajatahot ja luovutettavat tiedot erillisessä listassa. Perustus-

lakivaliokunta on ratkaisukäytännössään (kts. PeVL 71/2014) kiinnittänyt huomiota sääntelyn toteuttamistapaan, jossa yksityiskohtaiset säännökset sekä viranomaisen oikeudesta saada tietoja eräistä rekistereistä ja tietojärjestelmistä että tietojen luovuttamisesta muille viranomaisille ovat asiallisesti osin päällekkäisiä viitatuissa laeissa olevien säännösten kanssa. Valiokunnan mukaan kaksinkertainen sääntely johtaa raskaaseen sääntelyrakenteeseen ja on omiaan synnyttämään tulkintaongelmia. Valtiovarainministeriö ehdottaa, että muotoilua tarkistetaan tältä osin. Jos pykälässä mainituilla viranomaisilla on tiedonsaantioikeus pykälässä mainittuihin tietoihin, ei todennäköisesti ole tarpeen säätää niiden luovuttamisesta erikseen. Sen sijaan ainakin toistaiseksi teknisen käyttöyhteyden avulla tapahtuvasta luovuttamisesta tulee säätää laissa, sillä julkisuuslaissa on säädetty teknisen käyttöyhteyden avulla tapahtuvasta tietojen luovuttamisesta vain julkisten henkilötietojen osalta.

Mikäli 24 §:ssä säilytetään erilliset säännökset tiedon luovuttamisesta, valtiovarainministeriö ehdottaa lisäksi muutosta Tullia koskevaan säännöksen. Tietojen luovutusta koskevan 4 luvun 24 § 1 momentin mukaan Puolustusvoimilla olisi oikeus luovuttaa henkilötietoja Tullille

- a) tullilaissa (304/2016) tarkoitettua ulkomaanliikenteen valvontaa varten;
- b) tullirikosten ennalta estämistä, paljastamista ja syyteharkintaan saattamista varten;
- c) henkilöiden maahantulon ja maastalähdön valvontaa ja siihen kuuluvan rajatarkastuksen suorittamista varten;

Valtiovarainministeriö ehdottaa, että säännöstä yhdenmukaistettaisiin valmiilla olevan poliisin henkilötietolain vastaavan tiedonluovutussäännöksen kanssa siten, että se kuuluisi esimerkiksi seuraavasti:

...

3) Tullille

- a) tullirikosten ennalta estämistä, paljastamista ja syyteharkintaan saattamista varten;
- b) tulli- ja verovalvontaa varten;
- c) henkilöiden maahantulon ja maastalähdön valvontaa ja siihen kuuluvan rajatarkastuksen suorittamista varten;
- d) muihin Tullin tehtäviin, jotka vastaavat niitä tehtäviä, joita varten tiedot on kerätty;
- e) haasteen ja muun tiedoksiannon suorittamista varten;

Sisällöltään säännös laajenisi esitykseen verrattuna siten, että tietojen luovuttaminen olisi mahdollista myös d ja e -kohtien mukaisiin tarkoituksiin.

Ehdotettu 4 luku sisältää myös ehdotukset puolustusvoimien tiedonsaantioikeuksista luvun 29, 30 ja 31 §:ssä. Kaikkiin näihin säännöksiin on sisällytetty vaatimus tiedonsaantioikeuden maksuttomuudesta. Tämä on muutos verrattuna aiempiin erillisissä laeissa säädettyihin tiedonsaantioikeuksiin.

Valtiovarainministeriö pitää esitettyjä säännöksiä tiedonsaannin maksuttomuudesta ongelmallisena väestötietojärjestelmän tietojen ja Väestörekisterikeskuksen toiminnan näkökulmasta. Väestötietojärjestelmän tietopalvelujen maksullisuudesta tai maksuttomuudesta säädetään väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetussa laissa (661/2009) sekä Väestörekisterikeskuksen suoritteiden maksuista vuosina 2017 ja 2018 annetussa valtiovarainministeriön asetuksessa (1396/2016). Väestörekisterikeskuksen toiminnassa peritään myös viranomaisilta omakustannehinta tietojen luovutuksesta, kun kyse ei ole niin sanotuista vakiomuotoisista tietopalveluista. Väestörekisterikeskukselle aiheutuu muiden kuin vakiomuotoisten palvelujen tuottamisesta luovutuskohtaisia erilliskustannuksia mm. teknisille alihankkijoille suoritettavia maksuja, jotka kustannukset katetaan omakustannuseriaa soveltaen tietojen käyttäjiltä veloittavilla maksuasetuksessa

määrätyillä maksuilla. Vakimuotoiset ja muut palvelut on määritelty maksuasetuksen (1396/2016) liitteenä olevassa maksutaulukossa.

Esimerkiksi asevelvollisuuslain tehtävien hoitamiseksi tarpeellisesta tietojen saannista on aiemmin säädetty asevelvollisuuslain 96 §:ssä, jonka mukaan tiedot on oikeus saada maksutta tai tietojen irrottamiskustannuksiin perustuva vastiketta vastaan siten, kun siitä asianomaisen rekisterinpitäjän kanssa sovitaan. Aiempi muotoilu jättää liikkumavaraa myös väestötietojärjestelmän tietojen osalta niin, että muista kuin vakimuotoisista palveluista on mahdollista periä säädetty omakustannehintaa. Muissakaan säännöksissä, joissa tiedonsaantioikeus kohdistuu toisen rekisterinpitäjän rekisteriin, ei ole säädetty ehdottomasta maksuttomuudesta nyt esitetyllä tavalla. Muotoilu on usein mahdollistanut myös maksuttoman luovutuksen, mutta ei ole velvoittanut siihen.

Tällä hetkellä väestötietojärjestelmän tietoja luovutetaan Puolustusvoimille pääsääntöisesti ns. vakimuotoisina palveluina, jolloin ne ovat maksuttomia julkisoikeudellisia suoritteita, joiden tuottamisen kustannukset katetaan Väestörekisterikeskukselle valtion talousarviossa osoitetulla toimintamäärärahalla. Puolustusvoimille toimitetaan kuitenkin jonkin verran muita kuin vakimuotoisia, eli tapauskohtaista räätälöintiä ja asiantuntijatyötä vaativia tietopalveluita. Mikäli Puolustusvoimille olisi annettava myös muita kuin vakimuotoisia palveluita maksutta, tämä merkitsisi selkeää poikkeusta Väestörekisterikeskuksen maksujen yleisiin periaatteisiin.

Maksuttomuutta koskevaa ratkaisua ei ole esityksessä perusteltu. Valtiovarainministeriö esittää, että tiedonsaantioikeutta koskevista pykälistä poistetaisiin ehdottomat säännökset tietojen maksuttomuudesta. Joka tapauksessa mahdolliset muutokset tietojen maksullisuuden osalta tulisi perustella ja huomioida esityksen taloudellisissa vaikutuksissa.

Valtiovarainministeriö on tarkastellut tiedonsaantioikeuden maksuttomuutta ensisijaisesti väestötietojärjestelmän ja Väestörekisterikeskuksen näkökulmasta. On kuitenkin mahdollista, että samanlaisia näkökohtia tulisi huomioida myös muiden rekisterien osalta. Tällöin myös maksuttomuuden taloudelliset vaikutukset olisivat mahdollisesti suuremmat.

Valtiovarainministeriö pitää hyvänä, että viranomaisten välisen tietojenvaihdon maksuttomuutta ja tietojenvaihdon sujuvoittamista tarkastellaan. Olisi kuitenkin toivottavaa, että tarkastelu tehdään osana laajempaa tiedonhallinnan uudistusta, jolloin on myös mahdollista huomioida perusrekisterien toiminta ja tästä aiheutuvat kustannukset kokonaisvaltaisesti. Yksittäiset erityissäännökset luovutuksen maksuttomuudesta lisäävät sääntelyn hajanaisuutta ja asettavat luovuttavan rekisterinpitäjän hankalaan asemaan. Valtiovarainministeriö valmistele parhaillaan yleislakia julkisen hallinnon tiedonhallinnasta. Tärkeä osa tätä valmistelua on viranomaisten välisen tiedonvaihdon yleisten edellytysten ja periaatteiden muodostaminen.

Valtiovarainministeriö kiinnittää lisäksi huomiota esityksen 31 §:n 1 momentin 17 kohtaan. Tällä hetkellä Puolustusvoimat voivat esitutkintaviranomaisena saada Verohallinnolta verotietolain (1346/1999) 19 §:n nojalla rikosten ennalta estämistä, selvittämistä ja syytteenpanoa varten verotustietoja. Tämä säännös koskee sekä luonnollisten henkilöiden että yhteisöjen tietoja. Esitetty säännös koskee vain henkilötietoja. Ko. pykälän perustelussa todetaan, että sääntelyn ei ole tarkoitus olla tyhjentävää, vaan täydentää muualla laissa olevia tiedonsaantisäännöksiä. Tässä pykälässä käyttötarkoitus on tarkemmin määritellyissä laeissa tarkoitettujen rikosten ennalta estämis- ja paljastamistehtävät ja siis poikkeaa verotietolain 19 §:stä. Tiedonsaanti on rajattu tarpeellisuuskriteerin mukaan, mutta nimenomaan Verohallinnon verotuksen tietojärjestelmän osalta ei ole tarkemmin määritelty tietoja tai tietotyyppejä kuten

pääosin pykäläluonnoksen muissa alakohdissa. Perustuslakivaliokunta on vaikiintuneessa käytännössään edellyttänyt tarpeellisuuskriteerin kohdalla tietojen tarkempaa määrittelyä. Valtiovarainministeriö esittää, että tältä osin pykälää tulisi täydentää tai käyttää mahdollisesti välttämättömyyskriteeriä. Yhteisöjä koskevia tietoja säännöksen nojalla ei kuitenkaan voida antaa.

Lisäksi valtiovarainministeriö kiinnittää huomiota siihen, että 31 §:n 2 momentissa ehdotettua säädöstä veloitteesta lentoliikenteen harjoittajan toimittava Puolustusvoimille tämän pyynnöstä lentoliikenteen matkustajatietoja, ei ole perusteltu esityksessä lainkaan.

5 luku: Henkilötietojen poistaminen Puolustusvoimien henkilörekistereistä

Kommentit 5 luvusta

Valtiovarainministeriö tuo esille, että se valmistelelee yleistä julkisen hallinnon tiedonhallintalakia, jossa säädetään myös tietojen hävittämisestä ja arkistoinnista. Valtiovarainministeriö toivoo, että puolustusministeriö osallistuu näiden yleissäännösten valmisteluun. Tämä sääntely saattaisi tarkoittaa 5 luvun kumoamista ainakin osittain hyvin pian sen voimaantulon jälkeen. Lisäksi sääntelyssä olisi selkeytettävä, milloin tiedot hävitetään ja milloin ne arkistoidaan. Mikäli tarkoituksena on, että tiedot hävitettäisiin, tulisi tämä olla selkeästi säädetty laissa. Tietojen poistaminen voi tarkoittaa myös tiedon siirtämistä arkistoon.

Valtiovarainministeriö kiinnittää lisäksi huomiota esityksen 5 luvun 38 §:ään henkilötietojen poistoaikaa koskevilta osin. Rekisteröityä koskevien henkilötietojen poistaminen turvallisuustietorekisteristä viimeistään 25 vuoden kuluttua viimeisen tiedon merkitsemisestä on poikkeuksellisen pitkä aika verrattuna turvallisuusviranomaisten vastaaviin säännöksiin. Esimerkiksi poliisin henkilötietolakia valmistelleessa työryhmässä on esitetty, että rikostiedusteluun liittyvät henkilötiedot tiedot poistetaan viimeistään kymmenen vuoden kuluttua viimeisen rikosta, rikollista toimintaa tai tehtävää koskevan tiedon merkitsemisestä tietojärjestelmään.

Liitelait

Kommentit puolustusvoimista annetun lain tiedonsaantia koskevasta 17 §:stä

Valtiovarainministeriö pitää myös puolustusvoimista annetun lain 17 §:ään sisällytettyä säännöstä tiedonsaannin maksuttomuudesta ongelmallisena väestötietojärjestelmän ja Väestörekisterikeskuksen toiminnan kannalta. Näiltä osin viitataan henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa annettavan lain 4 luvusta esitettyihin kommentteihin.

Muut kommentit liitelaista

Ei kommenttia

Hallituksen esityksen perustelut

Kommentit yleisperusteluihin

Esityksen taloudellisissa vaikutuksissa (4.1.) ei ole esitetty euromääräisiä tietoja uudistuksen vaikutuksista. Valmistelijalta saadun tiedon mukaan Puolustusvoimille aiheutuvat kustannukset tullaan esittämään myöhemmin lausunnoille tulevassa esityksessä henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisuuden turvallisuuden ylläpitämisestä. Viimeksi mainitun esityksen lakien on tarkoitus tulla voimaan yhtä aikaa kuin lausunnoilla olevien lakien.

Valtiovarainministeriö kuitenkin huomauttaa, että tiedonsaantioikeuksien esitettyä maksuttomuutta ei ole huomioitu esityksen taloudellisissa vaikutuksissa. Mikäli tällainen esitys tehdään, tulisi myös vaikutukset rekisterinpitäjien toiminnalle ja tuloille arvioida.

Lisäksi valtiovarainministeriö tuo esiin, että taloudellisia vaikutuksia käsittelevässä osassa todetaan, että ”uudistuksesta aiheutuu Puolustusvoimille suhteellisen merkittäviä kustannuksia lisääntyvien tietojärjestelmä- ja henkilöstövaatimusten kautta”. Lisäksi mainitaan, että velvollisuus nimittää tietosuojavastavaa Puolustusvoimiin aiheuttaa suoria kustannuksia.

Henkilöstökustannusten osalta olisi paikallaan yksilöidä kustannukset henkilötyövuosien mukaisesti laskettuna. Tällöin voisi käyttää valtiovarainministeriön yhteydessä toimivan valtion työmarkkinatoiminnon (VTML) suuntaa-antavia arvioita eri henkilöstöryhmien kustannuksista henkilötyövuosina seuraavasti:

Henkilöstöryhmät esitetään kolmijaolla, 1. esimies-, 2. asiantuntija- ja 3. tukihenkilöstö. Lasketut henkilötyövuoden hinnat sivukuluineen ovat vuoden 2017 tason mukaisesti: 1. 87 320 €/htv, 2. 68 000 €/htv ja 3. 47 900 €/htv.

Odotettavissa olevien lisääntyvien henkilöstömenojen vuoksi on paikallaan myös kiinnittää huomiota Puolustusvoimien henkilöstön kehittämiseen ja toimintatapojen uudistamiseen. Toimintatapoja uudistamalla ja uusia sähköisiä ratkaisuja hyödyntämällä toimintojen kehittämisellä voidaan saavuttaa myös säästöjä. Uudistuksia toteutettaessa on huomioitava taloudellisuuden ja tuotavuuden vaatimukset samalla, kun varmistetaan hyvän hallinnon periaatteet toimintoja uudistettaessa.

Kommentit yksityiskohtaisiin perusteluihin

Ei kommenttia

Martti Hetemäki
Valtiosihteeri kansliapäällikkönä

Anna-Maija Karjalainen
ICT-johtaja

Jakelu

Puolustusministeriö
Valtiovarainministeriön kirjaamo

